

IPI – "INSTITUT ZA PRIVREDNI INŽENJERING", d.o.o.
Fakultetska 1, Zenica, Bosna i Hercegovina

STATISTIČKA ANALIZA PODATAKA O OBAVLJENIM TEHNIČKIM
PREGLEDIMA U PRVOM POLUGODIŠTU 2013. GODINE I STRUČNE
TEME / STATISTICAL DATA ANALYSIS OF THE TECHNICAL
INSPECTIONS IN FIRST HALF OF 2013 AND PROFESSIONAL TOPICS

Stručni bilten broj 23

STRUČNI BILTEN – IPI

Zenica, juli/srpanj 2013. godine

Izdavač: Institut za privredni inženjering d.o.o.
Fakultetska 1, Zenica, Bosna i Hercegovina

Za izdavača: mr. sc. Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

Autori: Muhamed Barut, dipl. ing. saobraćaja/prometa
mr. sc. Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Ibrahim Mustafić, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Refik Hadžić, dipl. ing. saobraćaja/prometa
Davor Vidović, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
prof. dr. Mirsad Kulović, dipl. ing. saobraćaja/prometa
Semir Selimović, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

Redakcijski odbor: prof. dr. Sabahudin Ekinović, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
prof. dr. Nermina Zaimović-Uzunović, dipl. ing.
mašinstva/strojarstva
prof. dr. Safet Brdarević, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

Recenzent: doc. dr. Sabahudin Jašarević, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
(Mašinski fakultet u Zenici)

Lektor: mr. sc. Dragana Agić, dipl. iur

Računarska obrada: Institut za privredni inženjering d.o.o. Zenica

Štampa/Tisak: Štamparija Fojnica

Za štampariju/Tiskaru: Šehzija Buljina

Tiraž: 400 komada

SADRŽAJ / CONTENTS

IZVOD IZ RECENZIJE

1. UVOD / INTRODUCTION

2. UKUPAN BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA U PRVOM POLUGODIŠTU 2013. GODINE PO VRSTAMA PREGLEDA (FBiH, KANTONI, STANICE) / STATISTICAL DATA ANALYSIS OF THE TECHNICAL INSPECTIONS IN FIRST HALF OF 2013 AND PROFESSIONAL TOPICS - 2 -

Muhamed Barut, Fuad Klisura

3. MIŠLJENJE EVROPSKOG EKONOMSKOG I SOCIJALNOG ODBORA O "PAKETU TEHNIČKIH PREGLEDA" KOJI SADRŽI SLJEDEĆA TRI DOKUMENTA:..... - 30 -

Prijedlog Uredbe Evropskog parlamenta i Vijeća o tehničkim pregledima za motorna vozila i njihove prikolice i kojom se ukida Direktiva 2009/40/EC COM(2012) 380 final — 2012/0184 (COD), Prijedlog Direktive Evropskog parlamenta i Vijeća kojom se dopunjuje Direktiva Vijeća 1999/37/EC o dokumentaciji za registraciju vozila COM(2012) 381 final — 2012/0185 (COD) i Prijedlog Uredbe Evropskog parlamenta i Vijeća o tehničkom pregledu na cesti komercijalnih vozila u opticaju u Uniji i ukidanju Direktive 2000/30/EC COM(2012) 382 final — 2012/0186 (COD) (2013/C 44/23, od 15.02.2013. godine)

Ibrahim Mustafić

4. DOPRINOS UTVRĐIVANJU NORMATIVA RADA U STANICAMA ZA TEHNIČKI PREGLED VOZILA / CONTRIBUTION IN DETERMINING WORKING NORMS IN STATIONS FOR TECHNICAL INSPECTION OF VEHICLES..... - 36 -

Refik Hadžić

5. NAČELA POVJERENJA I NEPOVJERENJA U ZAKONU O OSNOVAMA BEZBJEDNOSTI SAOBRAĆAJA NA PUTEVIMA U BIH / THE PRINCIPLE OF CONFIDENTIALITY AND DISTRUST OF THE LAW ON THE BASIS OF ROAD TRAFFIC SAFETY IN BIH..... - 45 -

Davor Vidović

6. MODEL OPASNOSTI U ZONI DILEME NA SEMAFORIZIRANIM RASKRSNICAMA / MODEL OF HAZARD IN DILEMMA ZONE AT SIGNALIZED INTERSECTIONS - 53 -

Mirsad Kulović

7. RADNE AKTIVNOSTI KOJE OBAVLJA VODITELJ I OSOBLJE NA STPV KAO BITAN SEGMENT KVALITETNOG RADA SAME STPV / WORK ACTIVITIES PERFORMED BY THE LEADER AND PERSONNEL ON STATIONS FOR TECHNICAL INSPECTION AS IMPORTANT SEGMENT OF QUALITY WORK STIV - 60 -

Semir Selimović, Fuad Klisura

2. UKUPAN BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA U PRVOM POLUGODIŠTU 2013. GODINE PO VRSTAMA PREGLEDA (FBiH, KANTONI, STANICE) / STATISTICAL DATA ANALYSIS OF THE TECHNICAL INSPECTIONS IN FIRST HALF OF 2013 AND PROFESSIONAL TOPICS

Autori: Muhamed Barut, dipl. ing. saobraćaja/prometa
mr. sc. Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Institut za privredni inženjering, Zenica

Sažetak

U ovom radu je dat prikaz broja obavljenih tehničkih pregleda za Federaciju BiH, kantone i stanice za tehnički pregled vozila. Prikazan je i čitav niz zanimljivih statističkih podataka iz dobivenih putem informacionog sistema. Treba izdvojiti podatke o prosječnoj starosti vozila prema vrsti vozila, broju evidentiranih neispravnosti po uređajima koji se kontrolišu prilikom pregleda, te broju neispravnosti po stanicama za tehnički pregled vozila. U gotovo svakom od brojeva stručnog biltena prezentiraju se i novi podaci važni za područje sigurnosti saobraćaja.

Ključne riječi: tehnički pregled, neispravnost, prosječna starost vozila, vrste pregleda, EKO test

Abstract

This paper presents the number of performed technical inspections/roadworthiness tests for the Federation B&H, the cantons and stations for technical inspection of vehicles. Presented is a range of interesting statistics from the results obtained via the information system. Needs to be sorted the data on the average age of vehicles by vehicle type, the number of registered defects by the devices that are controlled during the technical inspection, and the number of defects on the stations for technical inspection of vehicles. In almost all of the numbers expert bulletin presents the new data relevant for the field of traffic safety.

Key words: technical inspection/roadworthiness test, defect, the average age of vehicles, types of inspections, ECO test

3. MIŠLJENJE EVROPSKOG EKONOMSKOG I SOCIJALNOG ODBORA O "PAKETU TEHNIČKIH PREGLEDA" KOJI SADRŽI SLJEDEĆA TRI DOKUMENTA / OPINION OF THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE ON THE 'ROADWORTHINESS PACKAGE CONTAINING THE FOLLOWING THREE DOCUMENTS:

**Prijedlog Uredbe Evropskog parlamenta i Vijeća o tehničkim pregledima za motorna vozila i njihove prikolice i kojom se ukida Direktiva 2009/40/EC
COM(2012) 380 final — 2012/0184 (COD),**

**Prijedlog Direktive Evropskog parlamenta i Vijeća kojom se dopunjuje Direktiva Vijeća 1999/37/EC o dokumentaciji za registraciju vozila
COM(2012) 381 final — 2012/0185 (COD)**

i

**Prijedlog Uredbe Evropskog parlamenta i Vijeća o tehničkom pregledu na cesti komercijalnih vozila u opticaju u Uniji i ukidanju Direktive 2000/30/EC
COM(2012) 382 final — 2012/0186 (COD)
(2013/C 44/23, od 15.02.2013. godine) – izvor¹**

**Autor: Ibrahim Mustafić, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Institut za privredni inženjering, Zenica**

Sažetak

U ovom radu date su informacije o tri međusobno povezana dokumenta koja se međusobno naslanjaju jedan na drugi, te težnja i namjera da oni budu uniformni na prostoru EU. Cilj ovog prijedloga jeste jednoobraznost u načinu pregleda vozila na stanici tehničkog pregleda i pregleda vozila na cesti, te povećanje stepena bezbjednosti u saobraćaju. Osim toga predložen je rok od 3 godine kako bi svi tehnički pregledi na nivou EU bili uvezani u jedinstven informacijski sistem. Činjenica je da svaki dan u Evropi pogine više od pet ljudi u nesrećama zbog tehničkih nedostataka u vozilima. Računa se da se 6% auto saobraćajnih nesreća, a 8% motociklističkih nesreća može pripisati takvim nedostacima, najmanje kao doprinos uzroka.

Ključne riječi: tehnički pregled vozila, dokumenti za registraciju vozila, pregled vozila na cesti

Abstract

This paper provides information on the three interrelated documents which do rely on each other, and aspiration and intention that they should be uniform within the EU. The goal of these proposals are uniformity in the way the vehicle inspection on technical inspection station and inspection of vehicles on the road, and an increase in the level of traffic safety. Also proposed is a term of 3 years to all technical inspections at the EU level were bound into a single information system. The fact is that every day in Europe killed more than five people in accidents due to technical defects in vehicles. It is estimated that 6% of car accidents, and 8% of motorcycle accidents can be attributed to such defects, at least as a contribution to the cause.

Key words: periodic roadworthiness tests, registration documents for vehicles, roadworthiness tests of commercial vehicles

¹ autorski prevod originalnog teksta

4. DOPRINOS UTVRĐIVANJU NORMATIVA RADA U STANICAMA ZA TEHNIČKI PREGLED VOZILA / CONTRIBUTION IN DETERMINING WORKING NORMS IN STATIONS FOR TECHNICAL INSPECTION OF VEHICLES

**Autor: Refik Hadžić, dipl. ing. saobraćaja/prometa
LAŠVA KOMERC, Travnik**

Sažetak *U radu je opisan postupak snimanja vremena trajanja pojedinih operacija tehničkog pregleda vozila na osnovu kojih se dobilo ukupno vrijeme trajanja tehničkog pregleda vozila. Isto tako, prikazana je analiza dobivenih rezultata snimanjem. Dobivena su vremena trajanja pregleda po vrstama vozila, satima u toku dana i danima u toku sedmice. Na osnovu toga utvrđene su vrijednosti PA jedinica, što je i cilj ovog rada.*

Ključne riječi: vrijeme pregleda, normativ, PA jedinice.

Abstract

The paper describes the procedure for recording the duration of the individual operations of technical inspection of vehicles on the basis of which is provided the total duration of the technical inspection of vehicle. There is also shown the analysis of the results from recording. The result is duration of the inspection according to type of vehicle, hours during the day and days of the week. On this basis, the value of the PA unit is established, which is the goal of this work.

Keywords: the time of inspection, grading, PA units.

5. NAČELA POVJERENJA I NEPOVJERENJA U ZAKONU O OSNOVAMA BEZBJEDNOSTI SAOBRAĆAJA NA PUTEVIMA U BIH / THE PRINCIPLE OF CONFIDENTIALITY AND DISTRUST OF THE LAW ON THE BASIS OF ROAD TRAFFIC SAFETY IN BIH

Autor: Davor Vidović, dipl. Ing. mašinstva/strojarstva
Glavni inspektor u MUP – u ŽP Orašje

Sažetak

Stepen organizacije društva u savremenoj civilizaciji doveo je do toga da su mnoge potencijalne opasnosti svedene na najmanju mjeru, prije svega zahvaljujući mnogobrojnim propisima i pravilima koja se direktno ili indirektno odnose na bezbjednost

Jedno od najspornijih pitanja koje se postavlja tokom procesuiranja saobraćajnih nezgoda, jeste pitanje međusobnog povjerenja učesnika u saobraćaju. Zbog toga što postojeći saobraćajni propisi generalno ne uređuju to pitanje, sudska praksa, u čijem stvaranju su učestvovali i saobraćajni vještaci, podjeljena je, pa se tako u određenim procesima od učesnika u saobraćaju tražilo ponašanje koje priliči nepovjerenju u ostale učesnike i subjekte saobraćaja, dok se u određenim procesima tražilo ponašanje koje priliči tome da se ostali učesnici u saobraćaju propisno ponašaju.

Ključne riječi: povjerenje, nepovjerenje, ZOBS

Abstract

The degree of social organization in modern civilization has led to minimization of many potential risks, primarily due to numerous rules and regulations that are directly or indirectly related to safety. One of the most contentious issues that arises during the processing of traffic accidents is the issue of trust of participants in traffic. Because existing traffic regulations generally do not regulate this issue, the case law, in whose creation took part traffic experts, is divided, so that in certain processes of traffic participants were required a behavior that befits distrust of the other participants and the operators of transport, while in other processes required a behavior that befits other traffic participants to behave properly.

Keywords: trust, distrust, ZOBS

6. MODEL OPASNOSTI U ZONI DILEME NA SEMAFORIZIRANIM RASKRSNICAMA / MODEL OF HAZARD IN DILEMMA ZONE AT SIGNALIZED INTERSECTIONS

Autor: Prof.dr.sc Mirsad Kulović, dipl. ing. saobraćaja/komunikacija
Saobraćajni fakultet
Panevropski univerzitet APEIRON, Banja Luka
m.kulovic@hotmail.com

Sažetak

Vjerovatno su mnogi vozači imali situaciju da se tokom njihovog približavanja raskrsnici svjetlosni znak na semaforu promijeni nagovještavajući prestanak trajanja zelenog svjetla – slobodnog prolaza i skoro pojavljivanje crvenog svjetla – zabrana prolaza kroz raskrsnicu. U tim trenucima vozači se nalaze u svojevrsnoj dilemi, da li kočiti i nastojati zaustaviti svoje vozilo ili nastaviti kretanje i proći raskrsnicu prije pojave crvenog svjetla. Dužina puta kojeg vozilo pređe za vrijeme trajanja te dileme naziva se zona dileme. Konflikti koji se kreiraju na semaforiziranim raskrsnicama postojanjem zone dileme rezultiraju povećanjem sudara od pozadi, uzrokovanih naglim kočenjem i sudarima pod pravim uglom ili sudarima prilikom skretanja u lijevo, uzrokovanim neadekvatnom procjenom vremena „čišćenja” raskrsnice. Bezbjednost saobraćaja na semaforiziranim raskrsnicama se poboljšava ako su zone dileme korektno identifikovane i ako su poduzete mjere kojim se smanjuje vjerovatnoća da će se vozilo naći u toj zoni. Ovaj rad ima za cilj da ukaže na potrebe i mogućnosti identifikovanja zone dileme kao kritičnog faktora za efikasno i bezbjedno funkcionisanje saobraćaja na semaforiziranim raskrsnicama.

Ključne riječi: Zona dileme, identifikacija, semaforizirane raskrsnice

Abstract

Probably many drivers has encountered the situation of approaching a signalized intersection just when traffic light changed announcing the end of green and appearing the red light soon. At those moments drivers faced the decision of wheather to apply brakes in order to stop or to attempt to clear interection before red light appear. The length of distance which vehicle passes during that time is called dilemma zone. The conflicts created in dilemma zones result in increased rear-end crashes caused by abrupt braking and right-angle or left-turn head-on collisions caused by poor estimates of intersection clearence time. The signalized intersection safety is improved when dilemma zone is correctly identified and steps are taken to reduce the likelihood that vehicle is caught in such zone. This paper has aim to point out on needs and possibilities of dilemma zone identification as a critical factor for efficient and safe traffic functioning at signalized intersection.

Key words: Dilemma zone, Identification, Signalized intersection

7. RADNE AKTIVNOSTI KOJE OBAVLJA VODITELJ I OSOBLJE NA STPV KAO BITAN SEGMENT KVALITETNOG RADA SAME STPV / WORK ACTIVITIES PERFORMED BY THE LEADER AND PERSONNEL ON STATIONS FOR TECHNICAL INSPECTION AS IMPORTANT SEGMENT OF QUALITY WORK STIV

**Autori: Semir Selimović, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
mr. sc. Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Institut za privredni inženjering, Zenica**

Sažetak

Razlog za pisanje ovog rada je izvršena statistička analiza o broju promijenjenih ili zamijenjenih voditelja stanica tehničkih pregleda prijavljenih u a|TEST informacijski program u jednom kratkom vremenskom periodu. U radu su navedeni i bitni poslovi koje voditelj na stanici treba uspješno da odradi, kako bi rad stanice tokom kontrola i nadzora nadležnih organa i institucija bio pozitivno ocijenjen i omogućen nesmetan dalji rad istih.

Ključne riječi: voditelj stanice tehničkog pregleda vozila, kontrola i nadzor

Abstract

The reason for writing this work is carried out statistical analysis of the number of changed or replaced leaders technical inspection stations registered in a | TEST program information in a short period of time. The paper also presents the important work that needs to leader at the station successfully to do, how the work of the station during the control and supervision of the competent authorities and the institutions was positively evaluated and given unrestricted future work of the same.

Keywords: leader of station for technical inspection of vehicles, control and supervision